

PANORAMA

Geïllustreerd Weekblad met Hollandschen en Maleischen tekst

Onder redactie van

LIEM KOEN HIAN.

Bureau:
STADHUISPLEIN 41

27 JUNI 1936

Jaargang X No. 25

Een nieuwe drama verrijst uit de Pacific.....

door
HANSON W. BALDWIN.
(Slot).

En toch is zulk eene mogelijkheid niet erg waarschijnlijk, alleen al omdat Brittannië gaarne zou zien dat wij een belang in de Philippijnen bleven behouden — een belang dat zoowel voor haar als voor Holland een dijk zou kunnen vormen tegenover de Japansche expansie naar het Zuiden toe. Er zijn velen die voelen, dat wij nooit die eilanden in den steek kunnen laten hetzij voor een vreedzame Japansche penetratie, hetzij voor een actieve Japansche agressie.

In elk geval, zoowel het lot van die eilanden als de nog steeds ongeregelde kwestie van het sluiten van de „Open deur” zijn Amerikaansche problemen, die een oplossing moeten vinden alvorens het drama van den Pacific is uitgespeeld.

China, — het „gekwelde China” — heeft misschien een grooter belang dan eenige andere natie in den toekomstigen gooi van den dobbelsteen. Het is op haar ouden bodem, zoo dikwijls rood-gekleurd door het bloed van millioenen, dat een groot gedeelte van het drama zal worden gespeeld; het zijn hare volkeren die een van de voornaamste rollen zullen

spelen. Want het zijn de markten van China — de potentieele meer dan de werkelijke markten —, en het zijn de grondstoffen van China die den prijs vormen van den strijd!

Reeds gedeeltelijk ontleed, verdeeld, een weerhaan die zich richten moet naar de draaiende winden van binnenlandsche en buitenlandsche politiek. China heeft een toekomst van arbeid en ellende; hare landerijen, hare koopkracht vormen den inzet in het groote spel der naties. Zij kan, naar het voorkomt, slechts een effectief geringe weerstand bieden tegenover de fysieke agressie van de naaste toekomst, ongeacht van welken kant de dolksteek komt.

China's probleem is er een van langen duur en van oneindige moeilijkheden — de opbouw van eene natie, misschien de absorptie van een veroveraar en den opbouw van een nieuwe industriele beschaving op de versplinterde overblijfselen van het oude.

Doch het belang van China in den toekomst van den Pacific is slechts een klein gedeelte van den grooten gok. Groot-Brittannië, die in de laatste

In het hangel-seizoen. — Gezicht op de Schiedamsche Singel te Rotterdam.

reeds steeds minder belangrijk wordt als Oriënt-nogendheid, zijt naar het oost toe van hetzelfde, angstig om haer handel, om Hongkong, om Shanghai, om haer streken van India, van Australië en hare Pacific-eilanden.

Japan's economische mededinging is de ernstigste zaak tusschen Engeland en Japan. China's sporadische nationalistische bewegingen en Chineseche hoop op van den Britschen handel zijn de andere problemen geweest welke Engeland in het Oosten onder de wagen heeft moeten zien. Doch evenals de Vereenigde Staten is Engeland niet in staat om eenige effectieve mededinging te bieden tegenover Japan's physische heerschappij van den Noordwestelijken Pacific. De Britsche Leeuw brult vanuit Singapore en houdt zorgvuldig en met een ongerust hart de wacht over India, welk land reeds op economisch terrein reeds overvoerd is van Japansche handelaren. De dagen van Brittannië's glorie in Cathay schijnen echter geteld!

Haar zorg wat betreft het Verre Oosten is derhalve zeer ingewikkeld; zij zou gaarne zien dat de macht van de Soviets in evenwicht wordt gehouden door de macht van Japan; zij zou gaarne haren handel met China behouden en zien toenemen — en terzelfdertijd zou zij ongetwijfeld elke verwikkeling willen vermijden die haar in een oorlog in den Orient zou kunnen betrekken.

Welke hoop een beperkte co-operatie met de Vereenigde Staten voor de oplossing van hare problemen zou kunnen bieden, vermag alleen de toekomst te vertellen; het is natuurlijk mogelijk, dat

zulk eene samenwerking — met betrekking tot de handhaving van de vrede in den Pacific en machts-evenwicht in dien Orient, waarmede tegelijkertijd de Japansche vloed zou kunnen worden geremd — spoedig tot stand komt.

De klaarlijkkelijke nauwe samenwerking tusschen die twee naties op de Londensche vlootconferentie en hun gezamenlijke oppositie tegenover de Japansche eischen wijst er op dat deze droom — wellicht het zekerste preventieve middel tegen eenen Pacific-oorlog — een werkelijkheid zou kunnen worden, zelfs zou daarvoor geen verdrag worden aangegaan.

Duitschland's belang bij het Pacific-probleem is geen onmiddellijke. Zonder kolonies en met slechts een beperkt belang bij den Chineeschen handel, ziet Duitschland in den Pacific-warboel slechts de gelegenheid van een gunstige alliantie met Japan tegenover Sovjet-Rusland; een alliantie die haar flink zou kunnen helpen, ingeval van een oorlog in Europa, om door den stalen ring heen te breken, dien men rondom het nieuwe en agressieve Duitschland heeft gesmeed.

Frankrijk zou natuurlijk bijzonder veel belang hebben bij zulk een bondgenootschap, in verband met haar effect op de Europeesche politiek. Doch Frankrijk is evenmin geïnteresseerd in het Verre Oosten, in verband met Fransch Indo-China. Echter, ondanks haar vlootbases in de Kamranh Baai en Balgon, ondanks haar kleine vloot van lichte schepen in den Orient, bezit Frankrijk niet die macht ter zee om de Japansche heerschappij uit te dagen.

terwijl zij evenmin zich de vrijheid veroorloven kan om hare aandacht afgeleid te hebben van de kritieke Europeesche situatie.

Haar probleem in den Orient is het behoud van hare heerschappij over hare kolonies en van haren handel tegen vastbesloten agressie en zulks liefst zonder oorlog.

Dat is evenzoo Holland's probleem: het behoud van Nederlandsch Oost-Indië en hare rijkdommen, van haren handel in het Oosten, zonder oorlog. Nederland weet dat zij geen partuur is voor Japan; echter het schild van de Britsche en Amerikaansche zeemacht, achter den dijk die Philippijnen heet, kijkt ze vol angst noordwaarts naar de rollende bruine vloed van oppermacht.

**

Zoo zijn Japan en hare toekomstige politiek de ziel van het Pacific probleem en het volgend hoofdstuk in de geschiedenis van den Pacific hangt waarschijnlijk af van besluiten in Tokio genomen.

Rusland is Japan's meest nabije en meest opgewassen tegenstander, doch tegenstrijdige verlangens en politiek kunnen de balans van een oorlog tusschen deze twee machten in evenwicht houden. Want Engeland, tesamen met de meeste naties op de wereld, is bang voor de verspreiding van de Soviet-wijsbegeerte en om die reden heeft zij, tesamen met andere mogendheden, steeds geprobeerd om de Japansche agressie af te wegen tegen de verspreiding van het communisme.

Het is een moeilijk kunststukje; een briesje zou het gansche evenwicht kunnen verstoren. Een incident in Europa kan niet alleen oorlog in de Oude Wereld beteekenen, doch, met Rusland's kracht verdeeld, ook een gelegenheid bieden voor Japan, dat oude doch verjongde Keizerrijk van het Shogunaat, om hare veroveringen nog verder te doen uitstrekken en haren greep op den grootsten van alle oceanen nog vaster te maken. (*N. Y. Times*)

Het zeilschip „Herzogin Cecilie”, dat averij geloopt heeft op het strand.

Het Rijk Der Vrouw.

Spaansche Vrouwen Vroeger en Nu Bevrijd van een twijfelachtige Romantiek

„De hand, die de wieg beweegt, beweegt de wereld". Deze oude Spaansche zegswijze geeft op duidelijke wijze de opvatting van den Spanjaard weer, die hij ten aanzien van de vrouw en de moeder koestert — gelijk de lof van de moeder en de verheerlijking van de liefde in de geheele Spaansche literatuur de voornaamste plaats innemen. De bron van deze levensbeschouwing en haar schoonste uitdrukkingswijze zijn te vinden in de vereering van de Madonna, de Heilige Maagd. Er zijn in Spanje overal ontelbare vele madonnabeelden, die in de donkere nissen van de kerken en eveneens in het daglicht op zuilen en altaren staan. In haar ziet de Spanjaard de verwezenlijking van zijn vrouwen-ideaal. Daarom staat ook in Spanje de Heilige Maagd, zooals bijna nergens ter wereld, in zulk een innig contact met de menschen, dat men haast zou kunnen zeggen, dat zij de hemelsche verschijning in

hun aardsche van ellen dag hebben gehaald.

Nog niet zoo lang geleden leefden de vrouwen in Spanje ook beschermd en behoed als de madonnabeelden. Dit was in alle Spaansche provincies hetzelfde. De Spaansche vrouwen waren tot voor kort niets anders dan mooie sierplantjes.

Men kan eigenlijk niet van de Spaansche vrouw in het algemeen spreken, omdat in Spanje een groot aantal verschillende vrouwentypen te vinden zijn. Dit heeft zijn oorzaak in de vele bloedvermengingen in de verschillende deelen van het land.

De vrouw uit Catalonië is geheel anders van figuur en karakter dan die uit Andaloesië en de Madrilena, het meisje uit Madrid, verschilt zeer veel van de Valenciana. Maar in welke provincies de Spaansche vrouwen ook mogen thuis hooren, twee eigenschappen bezitten zij allen: de fierheid van karakter en de gratie der beweging. Ondanks haar

SCHERK

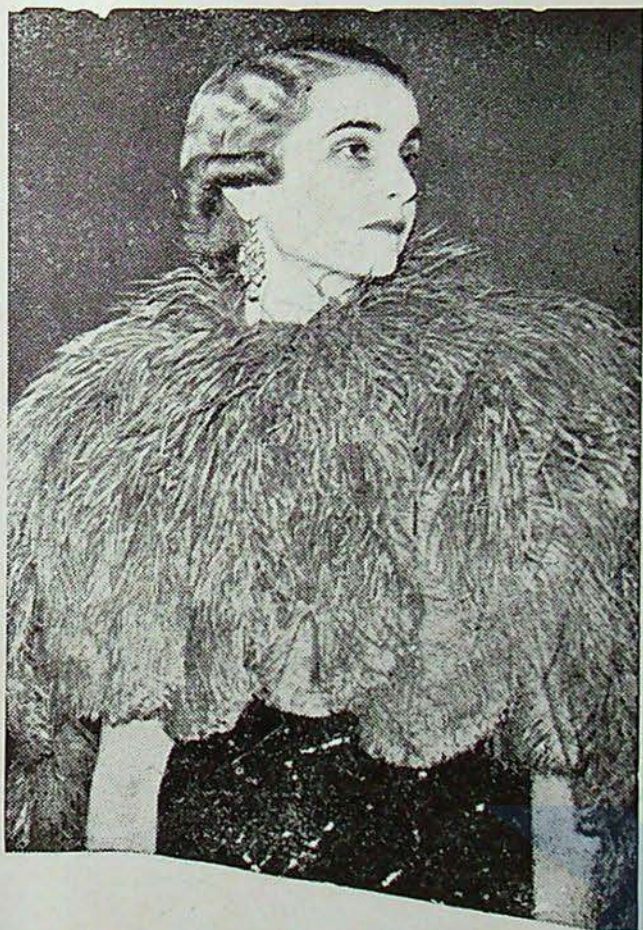
Scherk
Face
Lotion

**Ook goed voor U!
Meeëters en onreinheden
verdwijnen van Uw ge-
zicht. Een heldere, teere
teint komt te voorschijn.
Geregelde verzorging
echter noodzakelijk!
Probeer U het eens! Zendt
deze advertentie met Uw
adres en 10 ct. porto aan
N.V. Everard & Co's Handel
Maatschappij, Batavia.
U ontvangt dan een
gratis proef-fleschje.
En dan nog iets. U hebt be-
slist reeds vaak naar een
goede soort poeder ge-
zocht. Laat U eens Mystikum
poeder — het beroemde
Scherk Poeder — toonen.**

snel bewegen bloed streven zij er allen naar, er uiterlijk koel en gelaten uit te zien. Haar gang is steeds langzaam: zij loopen nooit hard. Haar groet is slechts een glimlach. Zij bewegen er haar hoofd haast niet bij. Geven zij iemand een hand, dan willen ze dat als een bijzondere onderscheiding beschouwd zien. Jonge meisjes hebben zich voor korten tijd deze vrijheid nog niet veroorloofd.

De meisjes uit Catalonië zijn niet groot en ook niet sierlijk. Zij zijn meestal klein en fors gebouwd. Haar gezichten zijn niet bepaald mooi; men kan ze eigenlijk een tikje grof noemen. Hoe bekoorlijk deze jonge meisjes er ook kunnen uitzien in haar lichte japonnetjes, haar witte schoenen en den waaijer, waarmede ze zoo gracieus weten te spelen in de sierlijke handen, zij zouden u tegenvallen, wanneer ze beginnen te spreken. Haar ruwe stem kan absoluut niet passen bij haar prachtige donkere oogen. Bovendien is het Catalonische dialect leelijk en is het wellicht naast het Portugeesch de leelijkste Romaansche taal, die, bestaat.

Ook te Valencia wordt het Catalonische dialect

*Gravin von Haugwitz Reventlow (Barbara Hutton)
modern gekleed.*

AAN HET STRADN: een badmantel van effen wit frotlé. Kraag en manchetien zijn rood genopt, evenals de praktische strandtas, die versterkt is met rood wasdoek.

nog gesproken — in elk geval een dialect dat er heel sterk op lijkt. De vrouwen van Valencia zijn klein, maar meestal veel sierlijker dan haar zusters uit Catalonië.

Het meisje uit Andaloesië toont het meest overeenkomst met het Moorsche type. Zij heeft de sierlijkste voeten van alle Spaansche vrouwen en bovendien de bleekste en weekste wangen. Haar oogen zijn buitengewoon groot en haar wenkbrauwen bijzonder welig. Boven haar lippen groeit vaak een aardig snorretje. Geen Andaloësch meisje liep —

De opening van de nieuwe beurs op 22 Dec. 1913. Wij nemen deze foto op in verband met de viering van haar 60-jarig bestaan door de Ver. voor den Effectenhandel te Amsterdam. — In het midden de „Guidebank” waar alle noteringen aan het personeel van genoemde vereeniging worden overhandigd.

althans een paar jaar geleden — zonder bloemen in het haar. De Spanjaard pleegt te zeggen: „In Sevilla zijn de mooiste vrouwen „de fiura”, van figuur, in Cadix de mooiste „de cara”, van gezicht.”

De vrouw van Castilië, vooral de Madrilena, is de slankste en tenerste. Het gezicht van de Madrilena vertoont het wezenlijk Spaansche, d.w.z. het Castiliaansche type in den zuiversten vorm. Het is lang, smal en bleek. De Madrilena heeft geen buitengewoon groote oogen, maar in haar oog flikkert een fascineerende glans van fierheid en melancholie. Haar wenkbrauwen zijn donker en prachtig gevormd; haar mond is karmijnrood. Haar ooren zijn heel klein. Nog slechts enkele jaren terug gaf de Castiliaansche vrouw de voorkeur aan zwarte kleding om daardoor haar slankheid nog meer te laten uitkomen. De jonge meisjes uit het volk, Chula's genoemd, droegen groote, zwarte omslagdoeken, die lang over den rug neerhingen en met zwarte franjes waren versierd. Ook haar gang was afgemeten en waardig. Zij waagden het niet het hoofd om te wenden, indien ze gevoel van eigenwaarde bezaten.

De vrouw werd door den Spaanschen man erg verwend. Hij eischte van haar niets anders dan mooi, vroom en beminnelijk te zijn. Een paar jaar geleden had de Spaansche uit goede kringen nog geen begrip van de huishouding. Koken kon ze het allerminst. Zij moest er dus een keukenmeid op na houden. Deze weelde konden zich echter lang niet alle families veroorloven. Deze moeilijkheid losten vele families op de volgende wijze op: zij combineerden verschillende huishoudingen. Twee of drie verwante gezinnen huurden samen een groote woning en een gemeenschappelijke keukenmeid.

De gezichtskring van de Spaansche was tengevolge van haar eenzijdige opvoeding natuurlijk zeer beperkt. Met het schoolbezoek nam men het niet zoo precies. Kinderen uit arme gezinnen gingen meestal heelemaal niet op school. Er zijn ook tegenwoordig nog Spaansche vrouwen en meisjes uit goede kringen, die slechts met groote moeite kunnen schrijven en een krant lezen. Velen kunnen alléén maar haar naam schrijven. Zij toonen ook heel weinig belangstelling voor datgene, wat in de krant staat. Zij hebben slechts interesse voor de verzorging van haar lichaam, voor toiletten, tooneel en den geliefkoosden paséo; zoo noemt de Spanjaard de promenade. Bovendien bezoeken zij ijverig de kerk. Aandachtige overpeinzing en gebed zijn haar door opvoeding een behoefte en tevens een gewoonte geworden.

Slechts zeer weinig jonge dames uit groote steden bezochten tot voor kort de universiteiten. Men legde haar daarvoor te veel moeilijkheden in den

Weer voorradig:

Het Rijsttafelboekje

voor recepten met

DELFFIA

CALVÉ NOF DELFT

Een heerlijk artikel

Aanvragen: Postbus 145, Batavia.

weg. Men zag ook geen Spaansch meisje op de fiets of in een roeiboot. Dat zou in strijd zijn geweest met den goeden toon. Daarentegen was haar liefde voor mooie kleeren en sieraden des te sterker ontwikkeld. De elegante wereld te Madrid, Barcelona of Sevilla deed, wat toiletten betrof, niet onder voor de Parijsche creaties. Men ging ten minste even kostbaar en flatteus gekleed. Met vinger- en ooringen werd dikwijls een ongeloofelijke luxe bereikt. Vooral bij het bezoek van stierengevechten en op feestdagen droegen de dames bijzonder kostbare toiletten.

Bij deze nationale feesten trachtte men de nationale dracht zoo zuiver mogelijk te handhaven. Het was een genot voor de oogen om bij een corrida de mooie, kostbaar gekleede vrouwen op de balcon van den circus te zien. Zij droegen bij deze gelegenheden lichte gewaden en daarover een netachtig gebreide shawl, die van pompons was voorzien. Op het haar rustte de mantilla van kant, die los over de schouders neerviel. Aan de voeten droegen deze schoonen witte schoenen en in de hand den sierlijken waaler.

Geen vrouw op de wereld weet zoo gracieus met

den waaler te spelen als de Spaansche. Overal, waar ze naar toe gaat, vergezelt haar dit voorwerp. Het is meestal uit artistiek beschilderd papier vervaardigd, omdat men het toch maar enkele dagen gebruikt en daarna weer een nieuwen noodig heeft. De mooiste waaiers worden te Valencia vervaardigd.

Op weg naar het stierengevecht droegen de vrouwen den bonten nationalen montón, een grooten zijden doek, die eenzelfde vorm heeft als de zwarte doeken, welke de Chula's te Madrid dragen. Deze was meestal licht van kleur en met prachtig bont versierd. De kostbaarste mantóns komen uit

Manilla. Zij zijn met lange zwarte franjes voorzien. Op het balcon in de corrida werden dan de doeken afgenomen en over de balustrade gelegd. Daardoor wordt de bontheid van het beeld nog verhoogd.

De Spaansche vrouwen en meisjes waren eertijds slechts pronkstertjes. Zij waren niet bepaald „bij”, niet door een gebrekkigen aanleg, maar ten gevolge van de onvolmaakte opvoeding. Men kon haar dikwijls in den loop van een gesprek onverwachts geestige dingen hooren zeggen. Daaruit blijkt, dat een goede aanleg aanwezig is, die evenwel niet tot ontplooiing kon komen. In het algemeen echter bepaalde de seniorita er zich toe, alléén haar oogen te laten spreken.

Nog voor enkele jaren mocht het Spaansche meisje niet alleen op straat gaan wandelen. Bij de kleinste wandelling moest een madrone haar vergezellen. Het is nog niet lang geleden, dat de Caballero op de promenade zijn cape van de schouders nam om haar voor de schoone uit te spreiden, opdat haar voet niet door het stof behoefde te gaan.

Al dit merkwaardigs is den laatsten tijd sterk veranderd. Een twijfelachtige romantiek, die zichzelf had overleefd, is uit de groote steden verdwe-

---

LEIPZIGER HERBSTMESSE 1936

Vanaf 30 Augustus t/m 3 September 1936

60% Reductie op de Duitse Spoortarieven

Informaties:

Deutsche Handelskammer für Nied.-Indiën
Batavia-Centrum Laan Holle 10
of bij het:

Leipziger Messamt / Leipzig / Deutschland

1907

nen. De jonge Spaansche van tegenwoordig wandelt overdag alleen op straat. Ook de dochter van goeden huize — vroeger slechts een verwend prinsesje — heeft haar intrede gedaan in den kring der werkende menschen. Zij wil niet meer het hulpbehoevende schepsel van eertijds zijn. Zij heeft vreugde gevonden in het verwerpen van kennis aan de universiteit, die nu ook voor haar open staat. Bovendien oefenen thans heel veel jonge meisjes uit goede families een practisch beroep uit.

Maar ook op het gebied van sport voelen zich de Spaansche meisjes thans heel goed thuis. Ze zwemmen, turnen, fietsen enz. De seniorita aan het stuur is tegenwoordig iets vanzelfsprekend en ook in menigen wedstrijd laat ze zien, wat ze kan presteeren.

Het streven naar onafhankelijkheid, waarvan de vrouwelijke generatie thans bezield is, heeft de sociale denkbeelden en ook de economische en cultureele opvattingen in het land grondig veranderd. De man, of hij wil of niet, moet zich in dezen veranderen toestand schikken en de vrouw als kameeraad en medewerkster leeren waardeeren. En dit is hem reeds in hooge mate gelukt! (A. I. D.)